

ілюстраціями на основних сучасних природничих понять та розв'язуванням актуальних задач;

– органічне поєднання математики з природничими дисциплінами, у процесі викладання яких використовуються математичні поняття і методи.

Математика є не лише допоміжним інструментом для розв'язання окремих проблем, а передусім, загальнокультурною базою для засвоєння системи принципів і структур, які складають основу дисциплін, що вивчаються. Освіта має бути орієнтована на виховання математичного мислення, яке у своєму розвинутому вигляді означає здатність створювати математичні структури, уміння аналізувати їх властивості, а також інтерпретувати результати аналізу.

Список використаних джерел

1. Ройко Л., Микитюк І. Формування математичної компетентності студентів економічного профілю у процесі вивчення курсу «Вища математика». Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. 2013. № 7. С. 66-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup_2013_7_16

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ВЧИТЕЛЕМ СУЧАСНИХ ФУНКЦІЙ ОСВІТЯНИНА

Зінькова Ілона Сергіївна

студентка III курсу хіміко-біологічного факультету, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

lonatkachik1996@gmail.com

Степанюк Алла Василівна

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені

Володимира Гнатюка

alstep@tnpu.edu.ua

Успішне вирішення завдань національного виховання безпосередньо пов'язане з удосконаленням підготовки педагогів, їх професійної майстерності, ерудиції та культури. Жодна інша професія не ставить таких вимог до людини, як професія вчителя. Він зобов'язаний бути яскравою, неповторною особистістю, носієм загальнолюдських цінностей, глибоких і різноманітних знань, високої культури; прагнути до втілення в собі людського ідеалу.

Традиційно дослідники (Н. Кузьміна, В. Сластьонін, А. Щербаков та інші) в навчально-виховному процесі виділяють такі взаємопов'язані функції (види діяльності) вчителя: *діагностична функція* педагогічної діяльності, яка пов'язана з розпізнаванням і вивченням істотних ознак освіченості, їх комбінування, форм вираження як реалізованих цілей освіти; *орієнтаційно-прогностична функція*, що передбачає орієнтацію на чітко представлений у свідомості кінцевий результат; *конструктивно-проектувальна функція* діяльності вчителя органічно

пов'язана з орієнтаційно-прогностичною; *організаторська функція* діяльності педагога потребує умінь залучати учнів до різних видів діяльності й організовувати діяльність колективу; *інформаційно-пояснювальна функція* діяльності вчителя спричинена базуванням навчання і виховання на інформаційних процесах; *комунікативно-стимуляційна функція*, яка включає прояв любові до дітей, теплоту і турботу про них, що в поєднанні характеризує стиль гуманних взаємовідносин; *аналітико-оцінна функція* діяльності вчителя, яка передбачає необхідність аналізувати результат освітнього процесу, виявляти в ньому позитивні сторони і недоліки, порівнювати досягнуті результати з поставленими цілями і завданнями, оцінювати ці результати, вносити необхідні корективи в педагогічний процес, вести пошуки шляхів його вдосконалення, ширше використовувати передовий педагогічний досвід; *дослідно-творча функція*, що має два рівні: суть першого полягає в творчому застосуванні відомих педагогічних і методичних ідей у конкретних умовах навчання і виховання; другий рівень пов'язаний з осмисленням і творчим розвитком того нового, що виходить за межі відомої теорії, певною мірою збагачуючи її [1; 2; 3].

Однак, в наш час ці функції модифікуються, трансформуються у нові сфери професійної діяльності педагога, які пов'язані зі зміною середовища нашого існування [4]. Так, ми всі є свідками того, як змінюється світ і рухається у напрямку інформаційно-цілісного світового простору. Це закономірний процес, оскільки чим більш різноманітніша система, тим більша інформаційна єдність повинна існувати між її компонентами для забезпечення цілісного функціонування системи вищого порядку. Проте сьогодні спостерігається тенденція щодо регресу виховання, визначення навчання більш пріоритетним у порівнянні з вихованням, домінування інтелектуальної складової над виховною. Серед головних причин цього процесу можна визначити як економічні (промислово-економічні зміни, які потребують постійного оновлення та поширення знань; стрімке зростання інформаційного навантаження на людину; характер і обсяг інформації, яка потребує аналізу й перетворення задля оптимізації професійної діяльності тощо), так і соціальні (девальвація духовних і моральних цінностей, зміщення пріоритетів у бік матеріального благополуччя, руйнування традиційних ціннісних орієнтацій; комодифікація освіти, яка все частіше розглядається як джерело збагачення; визначення освіти сферою надання послуг із використанням ринково-грошових відносин; посилення контролю держави за рівнем знань (ЗНО, вимоги до навчальних закладів для отримання ліцензії на право діяльності, атестаційні вимоги до педагогічних працівників, зменшення часу для проведення виховних заходів тощо) на відміну від виховання тощо). Видатні науковці, педагоги-практики, провідні діячі культури стверджують, що завеликий обсяг знань, надмірні вимоги до носіїв знань, прагнення прискореного впровадження технологій у навчально-виховний процес призводить до поступового виштовхування виховання з переліку головних завдань практичної діяльності педагогів.

Розглянемо виклики сучасності, на які, на нашу думку, доцільно орієнтуватись при модифікації, трансформації функцій учителя в умовах змішаного навчання:

1. Потреби практики.

Нині на ринку праці є великий вибір фахівців по Hard Skills, навіть в ІТ. Однак великі компанії, зазвичай, обирають з-поміж тих, хто володіє більшою кількістю та якісно Soft Skills. Компанії вірять, що співробітники, які володіють даними навичками, можуть не тільки давати кращі результати, але ще і допомагають створювати комфортну робочу атмосферу. Саме тому 85% тренінгових програм і курсів сьогодні орієнтовані на освоєння саме Soft Skill.

2. Необхідність та доцільність гуманітаризації змісту освіти на сучасному етапі її розвитку.

Світ – це єдність речовини, енергії та інформації, відкрита система, яка розвивається за певними законами. Людство є часткою цього взаємопов'язаного світу, яка спроможна пізнавати закони буття та організувати своє життя відповідно до них. Особливістю людини є її свідомість та духовна сутність, які надають особистості якості суб'єкта, спроможного обирати поміж добром та злом. З позиції системного підходу свідомий вибір людиною того, що сприяє еволюції відкритої системи світу – є добро, а що призводить до руйнування системи та зашкоджує її розвитку – є зло.

Проведений аналіз Концепції Нової української школи засвідчив, що «Нова українська школа» є якісно новим документом, в якому відображено нові тенденції в розвитку суспільства. Ці тенденції пов'язано з двома важливими соціальними явищами: зламом соціальних авторитарних систем правління, переходом до інформаційного суспільства та з появою покоління дітей, яких названо в документі поколінням Z або Y. В цілому в документі відображено дійсно особистісний підхід на підґрунті гуманізації всіх сфер діяльності людства. Для усвідомлення необхідних змін та тих напрямків, які закладено в документі необхідне нове мислення. Складність реалізації запропонованих концептуальних засад реформи полягає саме в тому, що формування нового мислення педагогів буде відбуватися одночасно з реалізацією головних напрямків реформи середньої школи, а не передувати їм. В системі освіти з'являються люди з новим мисленням, але це явище поки що не стало загальним. Тому важливим стає створення середовища для педагогів, в якому живуть нові ідеї та стають привабливими для наслідування.

В Концепції Нової української школи зазначено, місія Нової школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками. Однак, проведений аналіз сутності цього поняття «Педагогіка партнерства» засвідчив, що семантичне значення слова «партнерство» має на увазі взаємовигідне використання, а «співробітництво» побудовано на дружбі взаємодовірі та любові. Ми маємо досвід педагогіки співпраці, яку закладено в 80-х роках ХХст. педагогами-

новаторами, вона відрізняється від педагогіки партнерства духовним змістом, що, на нашу думку, дуже важливо та не має повних аналогів в будь-яких педагогічних надбаннях сучасності.

Цікаві думки наведені в Концепції щодо педагогічної діяльності вчителя. Насамперед творчому та відповідальному учителю, який постійно працює над собою буде надано академічну свободу. Учитель зможе готувати власні авторські навчальні програми, власноруч обирати підручники, методи, стратегії, способи і засоби навчання; активно виражати власну фахову думку, які не суперечать Конституції України та Закону про освіту. Держава гарантуватиме йому свободу від втручання у професійну діяльність. Велика увага приділяється матеріальному стимулюванню. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини.

Професійний стандарт втілює сучасний підхід до визначення переліку та опису загальних і професійних компетентностей вчителя. До загальних компетентностей увійшли громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька. До переліку професійних компетентностей увійшли: мовно-комунікативна; предметно-методична; інформаційно-цифрова; психологічна; емоційно-етична; педагогічне партнерство; інклюзивна; здоров'язбережувальна; проєктувальна; прогностична; організаційна; оцінювально-аналітична; інноваційна; рефлексивна; здатність до навчання впродовж життя.

Отже, сучасний вчитель – це людина, яка виконує різноманітні функції не тільки в школі, а й за її межами. Серед педагогічних функцій одне з важливих місць займає інноваційна. Діяльність вчителя повинна носити не тільки творчий, але й дослідницький характер. Він повинен не тільки знати й уміти застосувати на практиці основні педагогічні теорії, але і творчо їх використовувати, а також прагнути до втілення власних педагогічних ідей.

Список використаних джерел

1. Богданова О. К. Сучасні форми і методи викладання біології в школі : навч. посіб. Х. : Основа, 2003. 80 с.
2. Мороз І., Степанюк А., Гончар А., Міщук Н., Барна Л., Жирська Г. Загальна методика навчання біології: посібник для студентів Київ: Либідь, 2006. 368 с.
3. Ковальчук В. Ю. Модернізація професійної та світоглядно-методологічної підготовки сучасного вчителя : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня док-ра. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». К, 2006. 32 с.
4. Stepanyuk Alla, Olendr Tetiana. Training of Future Teachers of Natural Sciences in Pedagogical Universities of Ukraine: Realities and prospects. Bulgarian journal of Educational Research and Practice. Vol.91, 2019, No. 9, pp.1319–1326.